

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ

REFORMA ACTUALĂ A UNIUNII ECONOMICE ȘI MONETARE

Fișă de analiză

Afaceri economice și
financiare

CAMERA DEPUTAȚILOR
DIRECȚIA PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ

str. Izvor nr. 2-4, sect.5, București

Tel: 021 414 21 51 Fax: 021 414 2086

E-mail: politiciue@cdep.ro

Pagina internet: [Direcția pentru Uniunea Europeană](#)

Autor: Andrei Mocearov

Data: 16 noiembrie 2015

*Opiniile exprimate aparțin autorului și nu reprezintă
punctul de vedere al Camerei Deputaților.*

REFORMA ACTUALĂ A UNIUNII ECONOMICE ȘI MONETARE	3
INTRODUCERE	3
DESCRIEREA PROPUNERILOR	3
ANALIZĂ.....	4
CONCLUZII.....	5

REFORMA ACTUALĂ A UNIUNII ECONOMICE ȘI MONETARE

INTRODUCERE

Ca și acum peste 20 de ani, când s-au pus bazele Uniunii economice și monetare (UEM) prin Tratatul de la Maastricht, în prezent, dezbaterile se concentrează în jurul conceptelor de uniune monetară și uniune politică. Poate funcționa uniunea monetară fără a fi o uniune politică? În acest caz, semnificația uniunii politice este restrânsă la strictul necesar pentru ca funcționarea uniunii monetare să aducă câștiguri tuturor membrilor săi. În acest sens, uniunea politică presupune două aspecte majore: (1) existența unui buget european comun cu funcție de stabilizare, care poate funcționa ca absorbant de șocuri asimetrice, (2) coordonarea / armonizarea unor politici economice – de exemplu politica salarială sau politica fiscală – pentru a preveni crearea unor șocuri endogene în UEM/UE. În alte cuvinte, are nevoie uniunea monetară de transferuri fiscale permanente și asigurare publică la nivel european contra șocurilor? Are nevoie uniunea monetară de coordonarea politicilor economice pentru prevenirea șocurilor endogene?

DESCRIEREA PROPUNERILOR

Principalul document care propune pașii următori pentru reforma UEM este Raportul celor cinci președinți intitulat „[Finalizarea Uniunii economice și monetare a Europei](#)”¹.

Propunerea respinge din start ideea unui buget european consistent cu funcție de stabilizare, enunțând ipoteza unei Uniuni monetare „unde nu sunt prevăzute transferuri fiscale importante între membri”. Mai mult, Raportul propune ca „în cazul unor șocuri economice, care sunt de altfel inevitabile (sic!), fiecare țară trebuie să fie în măsură să reacționeze în mod eficace”. Acest lucru înseamnă că [țările] „trebuie să aibă capacitatea de a absorbi șocurile la nivel național prin crearea unor economii cu o elasticitate (“resilient economies”) adecvată pentru a răspunde la șocuri și prin crearea unui spațiu fiscal suficient de-a lungul ciclului economic”.

Capacitatea de absorbi șocurile se obține prin realizarea unor reforme structurale în economie care presupun sporirea eficienței piețelor muncii și a piețelor de produse, precum și modernizarea sistemelor de protecție socială. Conceptul de convergență structurală care ar asigura reducerea decalajelor de competitivitate ocupă un loc central în argumentația raportului. Pentru a atinge convergența în etapa 1, pe termen scurt, trebuie reînnoite

---

¹ Raport elaborat de Jean-Claude Juncker în strânsă colaborare cu Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi și Martin Schultz

---

eforturile în direcția celor mai bune performanțe și practici în Europa. În etapa a 2-a, pe termen mediu, procesul de convergență se va formaliza prin introducerea unui set de standarde cu caracter juridic obligatoriu, presupunând amendamente la tratate.

Realizarea de progrese semnificative în direcția adoptării standardelor ar fi o condiție pentru crearea unui mecanism de absorbție a șocurilor la nivel european. Această funcție de stabilizare este vag definită și oricum nu se referă la eventuale transferuri fiscale permanente, fiind propusă ca o funcție de prevenire a crizelor prin îmbunătățirea capacității economiei UEM în ansamblu de a răspunde la șocuri.

ANALIZĂ

În esență, propunerile din raport se bazează, în continuare, pe cei doi piloni majori pe care s-a construit întreaga arhitectură instituțională de răspuns la criză: responsabilitatea bugetară / austeritate și reforme structurale. Acest eșafodaj are la bază un diagnostic asimetric: principala cauză a crizei financiare ar fi fost indisciplina fiscală, iar indisciplina piețelor financiare ar fi reprezentat doar o cauză secundară. De aici rezultă preferința pentru consolidarea fiscală. De asemenea, efectele severe ale crizei asupra cererii sunt în bună măsură neglijate, accentul punându-se pe deficitul de ofertă. De aici rezultă preferința pentru reformele structurale îndreptate spre mărirea piețelor prin privatizare și dereglementarea lor cu scopul de a înlătura obstacolele din fața potențialilor investitori și antreprenori.

Raportul propune 4 piloni. Analiza semnificației celor 4 piloni arată că, în fond, se propune consolidarea modelului de guvernare economică care a condus la criză și care nu a fost capabil să răspundă optim în perioada post-criză (UE se află în pragul unei stagnări pe termen lung, iar tendința este de divergență între state și creștere a inegalității în interiorul statelor).

Cei patru piloni sunt:

1. **Uniunea economică** care trebuie *„să garanteze că fiecare economie are caracteristicile structurale necesare pentru a prospera în cadrul Uniunii monetare”*. Este vorba deci de convergența structurală sau convergența de competitivitate realizată prin piețe mai multe și mai dereglementate. Sunt ignorate practic sursele reale ale șocurilor endogene.
2. Uniunea financiară care are rolul de *„a spori gradul de partajare privată (prin intermediul piețelor, n.a.) a riscurilor prin intermediul noii Uniuni a piețelor de capital și completarea Uniunii bancare”*. Completarea Uniunii bancare este însă imposibilă fără o uniune fiscală care este de facto respinsă (de exemplu, Germania se opune categoric creării unei scheme comune de garantare a depozitelor, pilonul 3 al Uniunii bancare, care ar presupune transferuri fiscale). Nici un cuvânt de sistemul bancar din umbră (“shadow banking”), care s-a amplificat și mai mult după 2008, creând riscuri sistemice majore. Practic, se menține situația dinainte de criză când ipoteza Uniunii

monetare à la Maastricht presupunea că piețele financiare integrate vor absorbi șocurile.

3. Uniunea fiscală care are rolul de „*a oferi sustenabilitate și stabilizare fiscală*”. Este o interpretare atipică a uniunii fiscale care presupune doar disciplină fiscală severă, fără transferuri fiscale.
4. Uniunea politică care se realizează „*prin intermediul unei răspunderi democratice veritabile, al legitimității și al consolidării instituționale*”.

La nivel de instituții, Raportul propune câteva noutăți pentru a pune în practică conceptul de uniune monetară bazat pe responsabilitate fiscală / bugetară și reforme structurale. În acest sens, raportul recomandă, pentru etapa 1, instituirea de către fiecare stat membru a unui organism național responsabil cu monitorizarea performanței și a politicilor în domeniul competitivității. Mandatul acestor **autorități de competitivitate** va fi de a „*evalua dacă salariile evoluează în acord cu productivitatea, comparând și cu evoluțiile din alte țări ale zonei euro și din principalii parteneri comerciali*”. În plus, ele vor monitoriza politicile legate de competitivitate și reforme structurale.

Pentru etapa 1, este prevăzut și crearea unui **consiliu fiscal european** cu rol consultativ ce ar urma „*să coordoneze și să completeze consiliile fiscale naționale instituite în contextul Directivei UE privind cadrele bugetare*”. Acest consiliu fiscal european ar trebui să contribuie la o mai bună respectare a normelor fiscale comune și la o mai bună coordonare a politicilor fiscale naționale.

Pentru etapa a 2-a, se prevede introducerea standardelor juridic obligatorii privind competitivitatea structurală și disciplina bugetară și monitorizarea lor la nivel european, adică trecerea de la reguli la instituții constrângătoare.

Aceste noi instituții au rolul de a consolida și a perfecționa funcționarea **celor doi piloni majori ai guvernății economice post-criză în UE: responsabilitatea bugetară și reformele structurale**. Se pune o presiune mare pe salarii în sensul limitării drastice a creșterii acestora, deși evidențele arată că salariile au crescut mai puțin decât productivitatea în ultimele decenii.

CONCLUZII

---

1. Reforma UEM propune în fapt 2 lucruri:
    - Realizarea unei **asigurării private contra șocurilor la nivel național**, adică asigurare prin piețe naționale mai flexibile, alias mai dereglementate, realizate prin reforme structurale, ca substitut al unei asigurări publice la nivel european. Așadar se propune o schemă cu 28 de instrumente naționale private în loc de un instrument european public pentru stabilizare și absorbție a șocurilor.
    - Realizarea **convergenței structurale / de competitivitate**, înțelesă ca flexibilizare a diferitelor piețe, ca substitut pentru coordonarea politicilor economice cu risc de a genera șocuri endogene.
-

2. Reforma se concentrează în special pe disciplinarea statelor și mai puțin pe disciplinarea piețelor, bazându-se pe un diagnostic greșit al cauzelor crizei.
  3. Reforma neglijează tendința de distribuire asimetrică a PIB-ului între salarii și profituri, în favoarea celor din urmă, una dintre cauzele majore ale dezechilibrelor macroeconomice.
  4. Reforma se bazează în special pe instrumente și instituții la nivel național mai degrabă decât pe cele la nivel european. Iar când propune instituții la nivel european, ele sunt mai degrabă constrângătoare, reducând spațiul de manevră pentru politici naționale de dezvoltare economică.
  5. Reforma va conduce foarte probabil la divergență economică în cadrul UE și instabilitate crescută.
-